

2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.

Linnunlaulu-nimisen huvilan, erään Kampinmalmin alueen sekä Sirpalesaaren ja Sirpalekarin vuokralleanto. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ antaa rahatoimikamarille tehtäväksi vuodeksi 1877 antaa vuokralle huvilan n:o 41 Linnunlaulun, Kampinmalmin alueen n:o 68 sekä saaret n:ot 111 ja 112, Sirpalesaaren ja Sirpalekarin, jotka alueet olivat vapaina entisten vuokraajain ilmoitettua, etteivät he halunneet käyttää hyväkseen heille tarjottua oikeutta pitää niitä hallussaan vielä mainittuna vuonna.

Forsbyn palkkatalon väliaikainen vuokralleanto. Kaupunginvaltuuston vuonna 1876 päätettyä²⁾, että Forsbyn palkkatalon vuokraoikeus tarjottaisiin julkisella huutokaupalla vuoden 1877 maaliskuun 14 p:n ja vuoden 1878 tammikuun 1 p:n väliseksi ajaksi, rahatoimikamari ehdotti, että koska tämän väliaikaisen vuokralleannon aikana ei ollut syytä säilyttää entistä rukiina suoritettavaa maaveroa, tila huutokaupassa tarjottaisiin ainoastaan rahavuokrasta, minkä lisäksi tulivat kaupungille lahjoitettu talonvero sekä vuokraajalle siihen asti kuuluneet muut rasitukset. Valtuusto hyväksyi³⁾ kamarin esityksen.

Niiden huvilatilain vuokralleanto, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1877, sekä vuokrasopimuskaavakkeen vahvistaminen. Maistraatin alistettua kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, miten oli meneteltävä erinäisten luetteloon merkittyjen huvilatilain suhteen, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1876, valtuusto s. v. oli lähettänyt⁴⁾ asian asettamaansa valiokuntaan, mutta myöhemmin odottamatta tämän mietintöä päättänyt⁴⁾, että vuokraajat vielä vuoden eteenpäin eli vuoden 1877 loppuun saivat siihen asti voimassa ollein ehdoin pitää hallussaan luetteloon sisältyvät tilat joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. Samaan valiokuntaan oli s. v. myöskin lähetetty⁵⁾ Liuskaasaaren käyttöä, erään Töölönlahden pohjoispuolella olevan rantakaistaleen kaunistamista ja huvilan n:ot 38 ja 39, Bredvikin ja Ilolan, vuokraoikeuden pidentämistä koskevat asiat.

Valiokunta antoi mietintönsä⁶⁾ vuonna 1877. Siinä tehtiin ensin perin pohjaisesti selvää kaikkien puheena olevien tilain pinta-alasta, laadusta, viljelyksistä, aitauksista y. m., niillä olevista rakennuksista, siihen asti voimassa olleesta vuokra-ajasta sekä sen mahdollisesti myönnetystä pidennysoikeudesta y. m. seikoista. Katsoen tilain laatuun valiokunta ehdotti sekä nämä että kaikki muut kaupungin omistamat ja kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevat maatilat vuokralleannon suhteen jaettavaksi neljään luokkaan, nim.: 1) maanviljelystilat, joille tulevat rakennukset oli teetettävä hyväksytytjen piirustusten mukaisesti; 2) viljelysalueet, joille haltija mielensä mukaan sai rakentaa tai olla rakentamatta; 3) saaret sekä asuntohuviloita tai poikkeustapauksissa muita rakennuksia varten aiottu pienemmät paikat, jotka oli rakennettava hyväksytytjen piirustusten mukaisesti; sekä 4) varastopaikoiksi soveltuvat saaret ja pienet maapalstat. — Ensimmäiseen luokkaan kuuluvain tilain kunnossapitämiseksi jokainen uusi vuokraaja oli velvollinen joko lunastamaan olemassa olevat rakennukset tai rakennuttamaan uusia sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 2 §. — ²⁾ Ks. s. 115. — ³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 9 §. — ⁴⁾ Ks. s. 111. — ⁵⁾ S:n s. 113, 114 ja 134. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

hankkimaan jonkin verran maanviljelykseen tarpeellista irtaimistoa. — Jotta näiden tarkoitusten vaatimat kustannukset ilman liian suurta vahingonvaaraa voitaisiin uhrata tällaisiin tiloihin, olisi ne annettava vuokralle pitkäkokoiseksi ajaksi, jota kuitenkin maan arvon yhtämittaisen kohoamisen takia ei olisi määrättävä kolmeakymmentä vuotta pitemmäksi, varsinkaan kun uudisviljelykset tuskin tulivat kysymykseen näillä tiloilla, vaan vuokraajat yleensä saivat haltuunsa maan, joka heti antoi viljelijälleen täyden sadon. Samasta syystä vuokraajille myöskään ei olisi taattava vuokra-ajan pidennystä. — Toiseenkin luokkaan luetut tilat olivat jotenkin täydellisesti raivatut viljelykseen, joten vuokraajat verraten vähäisin kustannuksin voivat ottaa ne haltuunsa ja viljellä niitä. Niiden vuokra-aika näytti senvuoksi olevan rajoitettava muutamaksi vuodeksi, ei kuitenkaan kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi. — Kolmanteen luokkaan kuuluvat tilat, jotka olivat enimmäkseen saaria, olisi samaten kuin ensimmäisen luokan tilat vuokrattava kolmeksi-kymmeneksi vuodeksi, koska vuokraajain, jotka yleensä eivät voineet käyttää niitä muuhun tarkoitukseen kuin kesähuvilain paikoiksi, oli pakko tähän tarkoitukseen rakennuttaa suhteellisen kalliita rakennuksia. — Neljänteen luokkaan lopuksi kuului niinikään saaria, jotka kaupungin satama-alueilla tai niiden läheisyydessä sijaitsevina olivat varastopaikoiksi haluttuja ja joiden arvo nopeasti, mutta epätasaisesti kohosi. Niitä ei olisi annettava vuokralle kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi, jotta kaupungille varattaisiin tilaisuus saada niistä suhdanteiden myöntämä hyöty. — Ottaen huomioon ne erilaiset tarkoitukset, joihin eri luokkiin kuuluvat tilat luovutettaisiin, niille myöskin olisi määrättävä erilaiset vuokraehdot, ja valiokunta oli tässä tarkoituksessa laatinut neljä vuokrasopimuskaavakkeen ehdotusta, yhden jokaista luokkaa varten, ja liittänyt nämä ehdotukset mietintöönsä. — Koska jokaisen vuokratilan silloin, kun se tarjottiin vuokralle, tuli olla laajuudeltaan ja laadultaan tarkasti määrätty, valiokunta oli sitä mieltä, että kaikista tiloista sitä ennen oli niiden silloisessa kunnossa laadittava kartta ja tyhjentävä selitys. Tämä tärkeä työ voitiin valiokunnan mielestä sopivimmin suorittaa niiden lähtökatselmusten yhteydessä, jotka joko vuokraajain tai maistraatin toimesta oli toimitettava ennen silloisen vuokra-ajan päättymistä, jolloin samalla kaikkien tilojen maavero olisi laskettava vuodesta 1846 voimassa olleiden määräysten mukaisesti.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ useimmat valiokunnan esittämistä ehdotuksista, kuitenkin eräin muutoksin, joista tärkein oli, että toiseen ja kolmanteen luokkaan kuuluvien tilain vuokra-aika lyhennettiin enintään viideksi vuodeksi, ja muut koskivat Sirpalesaaren, Jätkäsaaren ja Pihlajasaarten käyttöä. Valtuusto päätti niin ollen pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

1) että se osa tilaa n:o 68 Kampinmalmia, joka siihen asti oli ollut vuokrattuna valtiolle, sekä eräs kauppias K. Vetroffille luovutettu saman tilan osa toistaiseksi vuokrattaisiin ainoastaan väliaikaista käyttöä varten enintään vuoden ajaksi, mutta rahatoimikamaria kehoitettaisiin sekä hankkimaan selvitys siitä, käytettiinkö ensiksi mainittua aluetta vielä ja miten suurelta osalta venäläisen sotaväen tarpeisiin, sekä, jos niin oli laita ja valtio halusi pitää osansa alueesta, aikanaan antamaan valtuustolle ehdotuksen uudeksi vuokrasopimukseksi ja lisäksi laatimaan ja lähettämään valtuus-

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 1 §.

tolle ehdotuksen näiden alueiden lopullisesta käyttämisestä tavalla, joka ei estänyt rautatien ulottamista niiden halki Hietalahteen;

2) että tilat n:o 109 Liuskasaari, n:o 111 Sirpalesaari, n:o 112 Sirpalekari ja n:o 127 Pässinkari toistaiseksi jätettäisiin käyttämättä;

3) että seuraavassa mainitut tilat, sitten kun mikäli mahdollista jokaisesta tilasta kaupungininsinöörin toimesta oli laadittu ja rahatoimikamarille jätetty täydellinen tiluskartta, josta kävivät ilmi m. m. maanlaadun erilaisuudet, viljelyssuhteet, puuistutukset sekä aitausten laatu ja pituus, sekä joka tapauksessa tiluksesta vastedes maksettava maavero oli laskettu ja määrätty, rahatoimikamarin ohjesäännön 12 §:n mukaisesti kamarissa toimitettavalla, hyvissä ajoin kuulutetulla huutokaupalla tarjottaisiin vuokralle lukien tammi-kuun 1 p:stä 1878:

a) huvilat n:o 2 Forsby, n:o 3 Anneberg ja n:o 34 Brogård itsekukin kolmenkymmenen vuoden ajaksi I vuokrasopimukseen sisältyvin ehdoin siten lisättyinä Forsbyn ja Annebergin huvilain osalta, että niiden välinen raja oli siirrettävä jälkimmäisen huvilan alueella olevaan, lähellä silloista rajaa sijaitsevaan puroon ja sen yhteydessä olevaan, jo sitä ennen tilusrajaksi sovittuun laskuojaan saakka sekä Annebergin huvilan osalta edelleen, että vuokraaja oli velvollinen sallimaan tilaan kuuluvan laidunhaan läpi kulkevan talvitiien käyttämisen;

b) Södernäsin viljelykset n:ot 17—20 enintään kolmen vuoden ajaksi ja muuten II vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin;

c) saaret n:o 9 Kuusisaari, n:o 114 Munkkisaari, n:o 115 Hernesaari, n:o 124 Merholma sekä n:ot 125 ja 126 Pässisaaret itsekukin erikseen kolmenkymmenen vuoden ajaksi ja muuten III vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin; sekä

d) saaren n:o 100 Pohj. Blekholman palsta n:o 1 sekä saaret n:o 101 Etel. Blekholma ja n:o 102 Blekholmankari jokainen erikseen enintään viideksi vuodeksi ja muuten IV vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin;

4) kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa laatimaan ja antamaan valtuustolle ehdotuksen saarten n:o 122 Jätkäsaaren sekä n:ot 117, 118 ja 119 Pihlajasaarten jakamisesta pienempiin huvilatontteihin, ennenkuin ne uudestaan annettiin vuokralle;

5) valtuuttaa rahatoimikamarin esityksestä oikeuttamaan v. t. kaupungininsinöörin tarpeen vaatiessa ottamaan kartoitustöihin apulaisen kamarin kohtuulliseksi katsomasta palkkiosta; sekä

6) kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa laatimaan ja lähettämään valtuuston vahvistettavaksi ehdotuksen muidenkin kaupungille kuuluvain tilain vastaisesta käytöstä, mikäli niiden vuokra-aika päättyi kertomusvuonna, kuitenkin ottamatta lukuun alempana kohdassa 7) mainittuja.

Edellä mainittujen tilain käyttöön kohdistuvien ehdotustensa lisäksi valiokunta mietinnössään oli ehdottanut, että rahatoimikamaria kehoitettaisiin ensi tilassa esittämään ehdotus huvilain n:o 38 Bredvikin, n:o 39 Ilo-lan, n:o 40 Grönuddin ja n:o 41 Linnunlaulun järjestelemisestä uudestaan sekä että Töölön puiston alueeseen kuuluvien huvilain n:o 42 Alpin, n:o 44 Viksbergin ja n:o 45 Tallbergin käyttö, mikäli sitä ei vielä ollut ratkaistu, jätettäisiin niiden ehdotusten varaan, joita kamari siitä mahdollisesti aikanaan esittäisi. Kaupunginvaltuusto päätti kuitenkin, koska kysymystä näiden huvilain käytöstä ei voitu pitää tavallisena hallintoasiana, vaan se pikemminkin koski kyseisten alueiden sopivinta kaunistustapaa, näiltä osilta evätä valiokunnan ehdotuksen sekä

7) alistaa kysymyksen huvilain n:o 38 Bredvikin, n:o 39 Iolan, n:o 40 Grönuddin, n:o 41 Linnunlaulun, n:o 42 Alpin, n:o 44 Viksbergin ja n:o 45 Tallbergin käytöstä sen valiokunnan valmisteltavaksi¹⁾, joka aikaisemmin oli käsitellyt kysymystä Töölön puiston ottamisesta kaupungin haltuun²⁾.

Tehtyään valiokunnan vuokrasopimusehdotuksiin eräitä muutoksia kaupunginvaltuusto siis hyväksyi eri tilaluokkia varten seuraavansisältöiset vuokrasopimuskaavakkeet:

Vuokrasopimuskaavake.

I. Ensimmäiseen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva huvila N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä (kuukautta, vuotta) laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 00.00 tynnyrinalaa maata, mistä 0.00 tynnyrinalaa on peltoa ja puutarhaa, 00.00 tynnyrinalaa niittyä, 0.00 tynnyrinalaa laidunta, 00.00 tynnyrinalaa metsämaata ja 00.00 tynnyrinalaa vuorta ja muuta viljelykseen kelpaamatonta maata, (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat) vuokrataan N. N:lle 30 vuoden ajaksi lukien tammikuun 1 päivästä 18.. ja vuoden 19.. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Tilalle on ennen vuoden 18.. päättymistä rakennettava sirot huoneukset, ja uudisrakennuksen saa rakentaa ainoastaan sellaisen piirustuksen mukaan, joka on sekä rakennuksen ulkomuotoon että sen sijoittamiseen nähden kaupungin puolelta hyväksytty, sillä uhalla, että rakennus voidaan purkaa tai muuttaa toisenlaiseksi vuokramiehen kustannuksella. Huvila-alueelle ei saa hankkimatta siihen erityistä lupaa kaupungin puolelta perustaa tehdasta tahi muuta teollisuuslaitosta eikä siitä antaa paikkaa kasarmi- tahi sairashuonelaitteille, eikä sinne myöskään sijoittaa ravintolaa, anniskelupaikkaa tahi muuta samanlaatuista laitosta, joka häiritsee naapurien viihtymystä.

2. Vuokraajan tulee hyvin hoitaa tilaan kuuluvat tilukset, sekä pellot ja puutarha että niityt ja laitumet, ja toimittaa uudisviljelyksiä, mikäli siihen on tilaisuutta; vaalia laituita puukujanteita ja muita kaunistuspuita sekä istuttaa kuolevien sijaan uusia, kernaammin jalommanlaisia, ja tehdä uusia istutuksia, missä siihen on aihetta; ylläpitää yleisen maantien varrelle rakennettuja kiviaitoja sekä laittaa lailliseen kuntoon ja pitää voimassa muualla tarpeelliset aidat vieressä olevaa, kaupunkiin kuuluvaa tilaa vasten puoleksi aitauksen pituudesta ja muuta tilaa vasten niinkuin laki säättää; ynnä hyvin hoitaa ja syrjäisten haaskaukselta suojella tilalla kasvavaa metsää, jota vuokramies saa kaataa ainoastaan heti alkavaa uudisviljelystä varten, mutta joka muuten on puhdistettava tuulenaatamista ja kuivuneista puista, mitkä vuokramies saa, samoinkuin viljelysyrityksiäkin toimeenpantaessa kaadetut puut, käyttää omaksi hyödyksensä.

3. Multaa, savea, hiekkaa ja muita maalajeja ei saa tilalta poisviedä eikä siellä käyttää teollisuustarkoituksiin, mutta kiviä ja vuorta on vuokramiehen lupa, tehtyään ilmoituksen kaupungininsinöörille ja hänen osotuksensa mukaisesti, poisvietäväksi louhia ja jättää toisen louhittavaksi.

4. Tilasta määrätty vuotuinen pohjavero, 00.00 tynnyriä rukiita ynnä sen lisäksi hyväksytyyn tarjouksen mukaan suoritettava vuokramaksu, on kultakin päättäneeltä vuokravuodelta kuulutetussa ylökannossa maksettava kaupunginrahastoon, jolloin pohjaverolasketaan rahassa vuokravuoden keskiverohinnan mukaan (ja tulee vuokramiehen muuten vastata kaikista tilalta vanhastaan suoritetavista ulosteista ja rasituksista³⁾).

5. Vuokra-ajan kunakin kolmantena vuonna tahi useammin, jos tarpeelliseksi havaitaan, toimituttaa kaupunki kesä—syyskuulla vuokramiehen kustannuksella tarkastuksen tilalla sen selvittämiseksi, missä kunnossa tila on ja ovatko vuokraehdot täytetyt, jossa tarkoituksessa huono hoito, laiminlyönti ja näiden ehtojen rikkominen tarkoin merkitään ja arvostellaan kohtuulliseen rahamäärään; ollen vuokramies velvollinen saatuaan kutsumuksen olemaan itse tahi asiamiehen edustamana tarkastuksessa saapuvilla; ja on sellainen tarkastus, jos se toimitetaan viimeisenä vuokravuotena, myöskin vastaava lähtökatselmusta.

6. Jos tila on käytettävä kaupungin tahi johonkin yleiseen tarpeeseen ja sen johdosta vuokramiehen tahi hänen oikeudenomistajansa täytyy ilman omaa syytensä ennen

¹⁾ Ks. 233. — ²⁾ S:n s. 30. — ³⁾ Sulkumerkeissä olevat sanat oli otettava ainoastaan niitä tiloja koskeviin vuokrapimuksiin, joihin tämä rasitus kohdistui.

vuokra-ajan loppuunkulumista vuokrasta luopua, on tila kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta, ensintulevan tammikuun 1 päivänä luovutettava ja kaupungin toimituttava omalla kustannuksellansa sellainen tarkastus, kuin 5 kohdassa mainitaan, jossa tarkastuksessa kaikki ne rakennukset, jotka tilalla asumista ja sen viljelyä varten ovat tarpeelliset ja asianmukaisessa järjestyksessä syntyneet, vuokra-aikana toimitetut uudisviljelykset, joiden viljelyskustannukset eivät ole tilan tuoton kautta vielä tulleet korvatuiksi, ynnä vuokramiehen tekemät istutukset, rakentamat aidat y. m. tilaan panemat kustannukset kohtuullisesti arvioidaan, minkä jälkeen arviosumma, niin pian kuin tila on luovutettu, maksetaan kaupunginrahastosta vuokramiehelle, ellei sitä tarvita vuokran tahi vahingonkorvauksen maksuun. Muut paitsi äskenmainitut rakennukset saa vuokramies viedä pois tilalta.

7. Vuokra-ajan päättymisen edellisenä kesänä panee kaupunki tilalla toimeen lähtökatselmuksen vuokramiehen tahi hänen asiamiehensä läsnäollessa, jossa katselmuksessa tilukset uudestaan taksoitetaan sekä toimitetaan samanlainen tarkastus kuin 5 kohdassa mainitaan. Jos tilalla on rakennus, joka on syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä ja ilman erityistä poismuuttamista koskevaa ehtoa ja jos vuokramies ei halua muuttaa sitä pois tai myydä sitä omaan laskuunsa, tulee hänen katselmuksessa siitä ilmoittaa; ja on sellainen rakennus siinä tapauksessa kahdella tavalla arvioitava, nimittäin sekä arviomalla aineisten arvo että erittäin sen markkina-arvon pohjalla. Tila tarjotaan sitten vuokralle siten jäljellejäävine rakennuksineen ja vuokrataan sille, joka tahtoo lunastaa nämä rakennukset alempaan edellä mainituista arviomääristä ja muiden sitoumusten noudattamisen ehdolla tarjoaa maasta suurimman vuokran, ei kuitenkaan alle pohjaveron määrän, mutta ellei tarjous tällöin nouse sellaiseen määrään, määrätään pohjaveron suorittaminen tärkeimmäksi ehdoksi, ja tila vuokrataan sille, joka tarjoaa suurimman korvauksen rakennuksista, mihin korvaukseen luovuttajan on tyydyttävä; ja jos tarjous viimeksi mainitussa tapauksessa olisi suurempi mainittua alemmaa arviomäärää, joutuu ylijäämä kaupunginkassaan. — Vuokra-aikana tehdyt istutukset ja aidat joutuvat korvauksetta tilaan kuuluviksi.

8. Jos kaupunki tahi vuokramies ei tyydy toimitusmiesten edellämainituissa tarkastuksissa ja katselmuksissa tekemiin arvioihin tahi heidän antamiinsa muihin määräyksiin, ilmoittakoon yhden kuukauden kuluessa siitä, kuin todistettava tieto toimituskirjasta on annettu, tyytymättömyytensä maistraatille, joka viipymättä määrää, minä päivänä asianomaisten kummankin tulee valita kaksi uskottua miestä. Nämä valitsevat tahi arpoivat viidennen jäsenen puheenjohtajaksi kompromissiin, joka sitten tutkii ja ratkaisee valituksen päätöksellä, johon ei saa hakea muutosta. Jos kompromissia ei ole säädetyssä järjestyksessä pyydetty, pidetään tarkastuksissa pantuja arvoja ja muuten annettuja määräyksiä asianosaisten hyväksyminä eikä niitä voida enää ottaa tutkittaviksi.

9. Milloin hyvänsä syytä ilmestyy, on kaupungin palveluksessa olevalla viskaalilla valta asianmukaisessa järjestyksessä tehdä syyte ja ajaa edesvastausvaatimusta vuokramiestä vastaan vuokraehtojen rikkomisesta.

10. Jos tarkastuksessa tahi katselmuksessa havaitaan, että vuokramies on huonosti hoitanut tilaa tahi laiminlyönyt velvollisuutensa tahi rikkonut vuokraehdot, on maistraatilla valta siitä ilmoitettaessa määrätä, että vuokramiehen tulee sakon tahi vuokraoikeuden menettämisen uhalla määrääjassa täyttää velvollisuutensa ja korvata vahinko.

11. Kahdeksan päivän kuluessa siitä, kuin vuokratarjous on hyväksytty, tulee vuokramiehen antaa rahatoimikamariin hyväksyttävä takaus tahi muu vakuus vuokramaksujen suorittamisesta sekä muiden vuokraehtojen ja vahingonkorvauksien täyttämisestä, sillä uhalla että tila hänen vastuullaan ja puolestansa uudestaan tarjotaan vuokralle; ja on sellainen takaus vuokra-ajan joka kymmenentenä vuonna uudistettava.

12. Vuokramiehellä on oikeus siirtää vuokra toiselle henkilölle, sittenkuin hän on tehnyt siitä ilmoituksen rahatoimikamariin ja vuokransaaaja puolestansa asettanut yllämainittua laatua olevan vakuuden.

II. Toiseen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva viljelysalue N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä, (kuukautta, vuotta) laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 00.00 tynnyrialaa, mistä 00.00 tynnyrialaa on peltoa ja 00.00 tynnyrialaa nurmea, vuorta ja metsämäkiä (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat) vuokrataan N. N:lle 00 vuodeksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 18. ja vuoden 18. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Viljelysalueelle, missä vuokramies on oikeutettu mielensä mukaan pitämään rakennuksia, jotka hänen tulee vuokra-ajan päättyessä muuttaa pois tahi myydä jälkeentulijallensa, ei saa hankkimatta siihen erityistä lupaa (kuten I kaavakkeessa).

2. Vuokramiehen tulee hyvin hoitaa tilaan kuuluvat viljellyt tilukset ja toimittaa uudisviljelyksiä (kuten I kaavakkeessa).

3—5. Kuten I kaavakkeessa.

6. Jos viljelysalue tahi joku osa siitä on ennen vuokra-ajan loppuun kulumista käytettävä kaupungin tahi johonkin yleiseen tarpeeseen, on se kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta ensintulevan tammikuun 1 päivänä luovutettava, sittenkuin vuokramies on omalla kustannuksellaan toimituttanut 5 kohdassa mainitun tarkastuksen; ynnä tilalla olevat, vuokramiehelle kuuluvat rakennukset hänen vietävät pois, kaikki ilman muuta korvausta kuin että pohjaveroa ja rahassa laskettua vuokramaksua suhteellisesti alennetaan viljellyn maan vähentymisen mukaan.

7. (kuten I kaavakkeessa)..... mainitaan. Vuokra-aikana tehdyt istutukset ja aidat joutuvat korvauksetta tilaan kuuluviksi.

8—10. Kuten I kaavakkeessa.

11. (kuten I kaavakkeessa) uudestaan tarjotaan vuokralle.

12. Kuten I kaavakkeessa.

III. Kolmanteen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva tila (saari tai paikka) N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä, (kuukautta, vuotta) laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 00.00 tynnyrinalaa, mistä 00.00 tynnyrinalaa on puutarhaa ja muuta viljeltyä maata, 00.00 tynnyrinalaa metsää ja metsämaata sekä 00.00 tynnyrinalaa vuorta, (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat) vuokrataan N. N:lle 30 vuoden ajaksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 18.. ja vuoden 19.. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Tilalle on ennen vuoden 18.. päättymistä rakennettava sirot huoneukset, ja uudisrakennuksen saa rakentaa ainoastaan sellaisen piirustuksen mukaan, joka on sekä rakennuksen ulkomuotoon että sen sijoittamiseen nähden kaupungin puolelta hyväksytty, sillä uhalla, että rakennus voidaan purkaa tahi muuttaa toisenlaiseksi vuokramiehen kustannuksella. Tilalle ei saa hankkimatta siihen erityistä lupaa kaupungin puolelta perustaa tehdasta (kuten I kaavakkeessa) samanlaatuista laitosta.

2. Vuokramiehen tulee hyvin hoitaa tilalla olevaa viljeltyä maata ja toimittaa uudisviljelystä, mikäli siihen on tilaisuutta, haittamatta kasvavaa metsää; vaalia kaunistuspuita sekä istuttaa kuolevien puiden sijaan uusia ja tehdä istutuksia (kuten I kaavakkeessa) uudisviljelystä varten hankittuansa luvan kaupungin puolelta saa kaataa (kuten I kaavakkeessa).

3—6. Kuten I kaavakkeessa.

7. Kuten II kaavakkeessa.

8—12. Kuten I kaavakkeessa.

IV. Neljänteen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva tila (saari tai varastopaikka) N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä (kuukautta, vuotta) siitä laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 0.00 tynnyrinalaa, mistä 0.00 tynnyrinalaa on kivikkomaata ja 0.00 tynnyrinalaa vuorta, (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat) vuokrataan N. N:lle 00 vuoden ajaksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 18.. ja vuoden 18.. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Tilalle, jolle vuokramies ei ole oikeutettu ilman lupaa rakentamaan uusia rakennuksia, ei saa hankkimatta siihen erityistä suostumusta kaupungin puolelta perustaa (kuten I kaavakkeessa) samanlaatuista laitosta.

2. Vuokramies on velvollinen hyvin hoitamaan paikalla olevat maallenususillat ja vuokra-ajan päättyessä jättämään ne kaupungille täysin kelloisessa kunnossa sekä valvomaan, ettei tilaan rajoittuvia vesiä ihmiskäden kautta mataloiteta.

3—5. Kuten I kaavakkeessa.

6. Jos alue on ennen vuokra-ajan loppuun kulumista (kuten II kaavakkeessa) kaikki ilman mitään korvausta vuokran menettämisestä.

7. (kuten I kaavakkeessa) mainitaan.

8—10. Kuten I kaavakkeessa.

11. (kuten I kaavakkeessa) uudestaan tarjotaan vuokralle.

12. Kuten I kaavakkeessa.

Töölönlahden pohjoispuolella sijaitsevien huvilatilain käytön muuttaminen. Käsiteltäessä kysymystä erinäisten vuokratilain käyttämisestä, joiden vuokra-aika päättyi vuonna 1877, kaupunginvaltuusto lähetti¹⁾ sen, mikäli se koski huviloita n:o 38 Bredvikiä, n:o 39 Ilolaa, n:o 40 Grönuddia, n:o 41 Linnunlaulua, n:o 42 Alppia, n:o 44 Viksbergiä ja n:o 45 Tallbergiä, siihen valiokuntaan²⁾, joka aikaisemmin oli käsitellyt kysymystä Töölön puiston ottamisesta kaupungin haltuun.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä³⁾ valiokunta ensin ilmoitti, että Bredvikin, Ilolan, Grönuddin ja Linnunlaulun huviloihin kuuluvan maan jaoituksen uudistamiseksi oli olemassa v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin vuonna 1874 laatima luonnos sekä että nämä huvilat niiden vuokrauden mainitun vuoden lopussa mentyä umpeen oli vuokrattu ainoastaan vuodeksi kerrallaan. Kaupunginvaltuusto oli kuitenkin vuonna 1876 saanut kauppaneuvos H. Borgströmiltä esityksen⁴⁾, jossa ehdotettiin mainitun alueen käyttö järjestettäväksi toisin ja johon liittyi puutarha-arkkitehti K. Forsbergin vuonna 1865 laatima tarkka asemakartta, joka kuvasi puheena olevaa aluetta ehdotetulla tavalla muodosteltuna. Tämän ehdotuksen mukaisesti säilytettäisiin joitakin avonaisia ranta- ja vuorialueita, edelliset laiturien ja uima-huoneiden rakentamista varten, jälkimmäiset yleisön vapaaseen käyttöön aiotuiksi levähdyspaikoiksi, minkä jälkeen alue jaettaisiin 14 aidatuksi huvilapalstaksi, joista 10 sijaitsisi rautatien itä- ja 4 sen länsipuolella ja joille teetettävien talojen ja rakennusten sijoitus tarkasti määrättäisiin. Karttaan oli sen lisäksi huvila-alueiden sekä niiden ja ajoteiden välille merkitty erinäisiä teitä ja rantaan sekä vanha että ehdotettu uusi tie, rautatien yli vievän sillan paikka, avoin vuorenkukkula vapaine näköaloinen yli Töölön puiston ja Töölönlahden y. m. Muuten olivat sekä rakennuspaikat että muutamat huvila-alueilla olevat näköalapaikat siten lasketut, että jokaisella näistä alueista oli mahdollisimman vapaa näköala lahden yli ja vastarannalle, ja ehdotuksen päätarkoitus oli seudun kaunistaminen. Esitykseen sisältyi edelleen ehdotus, että aluksi rakennettaisiin uusi ajotie, jolloin kaupungin olisi myönnettävä tarpeelliset varat, kunnes ne vähitellen voitaisiin kuolettaa määrättävillä tiemaksuilla, että laadittaisiin kaikki huvila-alueet käsittävä seikkaperäinen vaakituskartta ja että huvilapaikkain rajaviivat tarkasti vahvistettaisiin, että vuokraajille määrättäisiin tietyt velvollisuudet, mutta sen sijaan taattaisiin vuokramaan hallussapito pitemmäksi ajaksi sekä että vanhan ajotien ja rautatien välinen kallioseutu metsänkasvun suojaamiseksi viipymättä aidattaisiin. Esityksessä huomautettiin lopuksi samalla kuin edellä mainittu kauppaneuvos Borgströmin kustantama kartta luovutettiin kaupungin vapaasti käytettäväksi, että jos kaupunki haluaisi korvata siitä koituneet kustannukset, 700 markkaa, ja maksaisi tämän rahamäärän Töölön puiston alueella olevan Alpin kukkulan rahastoon, lahjoittaja tuntisi saaneensa kaksinkertaisen hyvityksen. — Asiaa käsitellessään valiokunta oli saanut tietoonsa, että kaupunki vuonna 1857 oli ilmaiseksi luovuttanut valtionrautateille Helsingin ja Hämeenlinnan välisen rautatien rakennuttamista varten melkoisen osan huvilaryhmää ja uutta ajotietä varten aiotusta maasta, nimittäin koko rautatien länsipuolella olevan kaistaleen tämän ja Töölönlahden pohjoisosan väliltä sekä kappaleen lähinnä rautatien itäpuolella olevaa rantamaata, mitkä alueet olivat kuuluneet Grönuddin, Linnunlaulun ja Alpin huviloihin. Rautatietä rakennettaessa suurin osa puheena olevaa aluetta

1) Ks. s. 230. — 2) S:n s. 30. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — 4) Ks. s. 134.

oli ollut rautatiehallinnon tarpeihin käytettynä, mutta rautatien valmistuttua, kun suurin osa alueesta näytti olevan rautateille tarpeeton, maistraatti oli koettanut saada takaisin kaupungille siten luovutetun maan, mikäli sitä ei ollut käytetty itse radan rakentamiseen, tarpeellisten liikenneteiden järjestämiseen pitkin rautatien vartta, ratavartijantupia varten y. m. Kaupungin ja rautatiehallinnon puolesta oli valittu katselmusmiehet, jotka vuonna 1870 olivat tarkastaneet alueen, ja tällöin rautatiehallinnon edustaja, valtioneuvos G. Strömberg, oli lausunut, ettei hänellä ollut mitään huomauttamista sitä vastaan, että mainitut Grönuddin, Linnunlaulun ja Alpin huvilain osat luovutettiin takaisin kaupungille. Asia oli sen jälkeen jäänyt riippuvaiseksi rautatietä varten edelleen tarpeellisten alueen osain lopullisen kartan laatimisesta sekä niiden erottamisesta itse paikalla. Saadakseen jälleen laillisen oikeuden kyseisiin huvilansiin kaupungin siis vielä tuli ryhtyä maistraatin ehdotamiin toimenpiteisiin, joista oli ilmoitettu, ettei niille rautatiehallinnon taholta ollut estettä odotettavissa. — Siitä huolimatta, ettei kaupungilla vielä ollut kiistatonta laillista omistusoikeutta koko alueeseen, valiokunta katsoi, että valtuuston asiaa tuonnemmaksi lykkäämättä viipymättä tuli päättää koko puheena olevan alueen käytöstä. Tällöin oli valiokunnan mielestä, koska Töölön puistolaitteet olivat siirtyneet kaupungille ja jo olivat jotenkin tyydyttävässä kunnossa ja koska yksityinen mies, kauppaneuvos Borgström, puiston aikaansaamiseksi ja kehittämiseksi oli uhrannut huomattavia summia, aika ryhtyä perinpohjin järjestelemään sen viereisten huvila-alueiden käyttöä. Tämän järjestelyn yksityiskohtiin nähden valiokunta kaiken olennaisen suhteen puolsi puutarha-arkkitehti Forsbergin laatimaa suunnitelmaa pitäen sitä erittäin täydellisenä ja huolellisesti harkittuna, minkä johdosta se oli myönnettävä onnistuneemmaksi kuin insinööri Reuterin suunnitelma, joka ei tuntunut pyrkivänkään olemaan muuta kuin pintapuolinen luonnos. — Varsin vuorisena alue suurimmalta osaltaan huonosti soveltui maanviljelykseen ja puutarhanhoitoon. Vuorien välisiä laaksoja viljeltiin kuitenkin puutarhoina, peltoina ja niittyinä, ja itärantaan viettävä rinne tarjosi tilaisuuden laajojenkin istutusten järjestämiseen. Lähinnä rantaa kasvoi lehtipuita ja rautatien ympärillä osaksi varsin kaunista havumetsää. Bredvikin, Ilolan ja Grönuddin huvila-alueilla olevat rakennukset olivat jotenkin kehnot ja puutteelliset, kun taas Linnunlaulun huvila-alueella ei ollut rakennusta. — Ilmoittaen näiden huvilain jotenkin vähäiset vuokramaksut valiokunta katsoi voivansa todeta, ettei ehdotettu uudestaanjärjestely odotettavissa olevia vuokramääriä silmällä pitäen edes aluksikaan aiheuttaisi kaupungille mainittavaa taloudellista tappiota ja että se myöhemmin, kun kaikki uudet huvilat oli ehditty antaa vuokralle, epäilemättä tulisi kaupungille edulliseksi. — Uusien huvila-alueiden vuokralleannon välttämätön edellytys oli kuitenkin, että rantaa pitkin kulkevaksi ehdotettu ajotie mahdollisimman pian teetettiin. Sen yhteydessä voitaisiin myöskin ryhtyä Pitkäsillan ja rautatien välisen rannan tasoitustöihin. Itse tien aiheuttamat kustannukset eivät olisi kohtuuttoman suuret, koska sen perustus osaksi oli jo aikaisemmin rakennettu erittäinkin rautatien länsipuoleiselta osalta, missä rautatien rakennustöiden ajalta oli jäljellä luja sorattu tie. Tien rakentaminen olisi aloitettava idästä ja sitä olisi jatkettava tarpeen ja varain mukaan. Rautatien yli vievä silta, jonka rakentamiseen olisi hankittava rautatiehallinnon lupa, näytti olevan rakennettavissa jotenkin halvasti, koska se tulisi suhteellisen lyhyt ja nojaisi sopivan korkeihin kallioseinämiin. Bredvikin ja Ilolan alapuolella olevan rannan tasoittamiseen voitaisiin täyteainetta vähitellen saada luovuttamalla paikka

kaatopaikaksi, erittäinkin uusille huvila-alueille niiden rakennuttamisen ja ensimmäisen tasoittamisen ajaksi. Vähemmän kiireellinen oli rautatien länsipuolelle, vuorijonon korkeimpaan kohtaan ehdotetun yleisölle avoimen kukkulanlaen tasoittaminen, joka voitiin siirtää, kunnes useista huviloista alkoi kertyä vuokramaksuja. — Sen jälkeen kun huvila-alueet oli paalutettu ja mitattu, mikä olisi tehtävä niin pian kuin mahdollista, ja tien rakentaminen aloitettu, olisi aluksi huvilat n:ot 1, 2 ja 3 tarjottava vuokralle ja sen jälkeen vuosi vuodelta muut huvilat, sikäli kuin kysyntää ilmeni ja esityöt edistyivät, minkä ohessa niiden alueiden käyttö, joita ei uudestaan luovutettu vuokralle, sillä välin olisi järjestettävä mahdollisimman edullisesti. Vuokraehdot näytti olevan määrättävä valtuuston tällaisia tiloja varten hyväksymän III kaavakkeen 1) mukaisiksi, kuitenkin erinäisin muutoksin ja lisäyksin; tärkein valiokunnan ehdottama muutos koski vuokra-aikaa, joka valiokunnan mielestä ottamalla huomioon vuokraajain velvollisuus rakennuttaa siistejä rakennuksia ja lyhyen ajan kuluessa panettaa kuntoon useita aistikkaita ja osaksi kalliita laitteita ja istutuksia oli vahvistettava viideksikymmeneksi vuodeksi kolmenkymmenen sijaan. — Kaikkien näiden toimenpiteiden vaikutuksesta valiokunta toivoi puheena olevain laiminlyötyjen huvilatilain muutaman vuosikymmenen kuluttua esiintyvän uudessa miellyttävässä asussa ja olevan kauniina jatkona Töölön puistolle, miellyttävänä välittäjänä kaupungin asutusta osasta puiston maalaisen rauhaan sekä yhdistävänä renkaana kaupungin luonnonkauniiden ympäristöjen ketjussa. Järjestelysuunnitelman toteuttamiseen liittyvänä tulevaisuuden toiveena valiokunta edelleen mainitsi läheisen Siltasaaren saattamisen hoidettuun kuntoon, mitä katsoen sikäläisten huvilain jäljellä olevaan pitkään vuokra-aikaan ei vielä voitu ottaa harkittavaksi, sekä yleisen jalkakäytävän rakentamisen pitkin ratapengertä, mikä m. m. tuntuvasti lyhentäisi muutamain ehdotettujen huvilain ja kaupungin, eritoten sen mahdollisen vastaisen kauppatorin, Rautatien torin, välimatkaa. Lopuksi valiokunta kannatti ehdotusta, että ilmoitettu hinta, 700 markkaa, suoritettaisiin kauppaneuvos Borgströmille kaupungille annetusta kartasta samalla kuin hänelle lausuttaisiin julki kaupungin kiitollisuus siitä harrastuksesta ja huolenpidosta, joka oli tehnyt kaupungille mahdolliseksi suorittaa ehdotetut, kauan ajatellut järjestelytyöt valmiin suunnitelman mukaisesti.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto erinäisissä sivuseikoissa poiketen valiokunnan ehdotuksesta päätti 2)

1) anoa, että maistraatti kiireisesti ryhtyisi toimenpiteihin, jotta rautateille luovutetut, kaupungin alueeseen kuuluviin huviloihin n:o 40 Grönuddiin, n:o 41 Linnunlauluun ja n:o 42 Alppiin kuuluvat maat saataisiin takaisin kaupungille, mikäli niitä ei enää tarvittu rautateiden tarpeisiin;

2) edellyttäen, että nämä maat saatiin kaupungin haltuun, rakennuttaa Pitkänsillan ja Töölön puiston välisen tien eteläpuolella olevalle alueelle, jolla sijaitsivat huvilat n:o 38 Bredvik, n:o 39 Iloa, n:o 40 Grönudd ja n:o 41 Linnunlaulu sekä pienehkö osa huvilaa n:o 42 Alppia, pääasiallisesti puutarha-arkkitehti Forsbergin laatiman kartan mukaisesti uuden ajotien pitkin rantaa sekä jakaa tämän alueen jättämällä Töölönlahden rannalle ja ylimmälle vuorenkukulalle joitakin avoimia paikkoja 14 huvilatilaksi;

3) että kaupunki omalla kustannuksellaan tarpeen ja varain mukaan panettaisi kuntoon mainitun rantatien rautatien yli vievine siltoineen sekä

1) Ks. s. 232. — 2) Valt. pöytäk. 11 p. jouluk. 1 §.

mainitut avoimet paikat sekä sen jälkeen pitäisi ne kunnossa vastedes sopivaksi katsottavalla tavalla;

4) että kaikista näistä huvilatiloista, sitten kun ne oli paalutettu ja maat arvioitu, sikäli kuin tien rakennustyö edistyi, tarjottaisiin kunakin kertana odotettavissa olevaa kysyntää vastaava määrä vuokrattavaksi valtuuston asuntohuviloille ylimalkaan vahvistamin vuokraehdoin, kuitenkin seuraavin lisämääräyksin:

a) että vuokra-ajan tuli olla viisikymmentä vuotta;

b) että vuokra-alueita ei saanut käyttää varastopaikoiksi;

c) että rakennuksia sai teettää ainoastaan edellä mainittuun karttaan merkityille rakennuspaikoille, joiden asemaa ei saanut ilman lupaa muuttaa;

d) että asuinrakennusten tuli olla rakennetut, kartassa huvila-alueelle merkittyjen teiden perustetut ja istutusten alulle pantuina viiden vuoden kuluessa vuokratuuden alkamisesta; sekä

e) että vuokraaja sovittuaan rajakkaisten huvilain haltijain kanssa sai karttaan merkittyihin paikkoihin rakentaa ja niissä pitää siistejä uima-huoneita ja laitureita;

5) kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa antamaan kaupungininsinööriin viitoittaa tulevasta rantatiestä ainakin itäisen osan huvilan n:o 3 keski-kohtaan asti sekä paaluttaa ja maiden puolesta arvioida huvilat n:ot 1—3, tarjoamaan mainitut kolme huvilaa vuokralle vahvistetuin ehdoin tammi-kuun 1 p:stä 1878, kaupungininsinööriin johdolla toimituttamaan uuden tien tasoittamisen ja perustamisen sekä muuten ryhtymään sopiviin toimenpiteihin myöskin mainitun tien ja rannan välisen maan tasoittamiseksi.

6) samaten kehoittaa rahatoimikamaria jatkuvasti vuodeksi kerrallaan sopivin ehdoin antamaan vuokralle huvilat n:o 40 Grönuddin ja n:o 41 Linnunlaulun sekä vastaiseen huvilaan n:o 3 kuulumattoman osan huvilaa n:o 39 Ilolaa pidättäen kuitenkin kaupungille oikeuden jo ennen vuoden loppua kohtuullisesta korvauksesta saada käytettäväkseen sen osan mainittujen huvilain maata, jolla uusi rantatie tuli kulkemaan, sekä mahdollisimman pian antamaan valtuustolle ehdotuksen tienrakennus- ja tasoitustöiden suunnitelmaksi sekä vuokralleannon jatkamisesta ja tähän tarvittavien varain sopivimmasta hankkimistavasta; samoin kuin

7) antaa rahatoimikamarille tehtäväksi määrätä kauppaneuvos Borgströmille maksettavaksi edellä mainitusta kartasta 700 markkaa »Töölön puiston alueella sijaitsevan Alpin kukkulan rahaston» kartuttamiseksi, mistä valtuusto antaisi kauppaneuvos Borgströmille tiedon erityisessä kirjelmässä, jossa samalla lausuttaisiin julki kaupungin kiitollisuus siitä lämpimästä harastuksesta ja uhrautuvasta huolenpidosta, jota hän tässäkin kaupungille tärkeässä kysymyksessä oli osoittanut.

Kappelin vuokralleanto. Ent. metsänhoitajan O. Wetterhoffin esittämän anomuksen, että hänelle kesäkuun 1 p:stä myönnettäisiin Kauppatorin vierisessä esplanaadissa olevan kahvilapaviljongin, n. s. Kappelin, ravintolanpito-oikeudet, kaupunginvaltuusto lähetti¹⁾ valiokuntaan, johon kuuluivat²⁾ vtt Collan ja C. G. Estlander sekä yllääkäri, lääketieteentohtori A. Th. Saelan. Myöhemmin lähetettiin³⁾ samaan valiokuntaan ravintoloitsijain C. Kämpin ja P. G. Nymarkin samaa tarkoittavat anomukset.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 4 §. — ²⁾ S:n s:n 18 §. — ³⁾ S:n 15 p. helmik. 13 § ja 27 p. helmik. 7 §.

Valiokunnan sen jälkeen antamassa mietinnössä¹⁾ tehtiin ensin selvää eri tarjouksista. — Metsänhoitaja Wetterhoff oli sitoutunut siinä tapauksessa, että vuokra-aika määrättiin kahdeksaksi vuodeksi, suoritamaan kolmelta ensimmäiseltä vuodelta vuokraa 5,000 markkaa ja kolmelta viimeiseltä 7,000 markkaa vuodessa sekä asianomaisen viranomaisen hyväksymän suunnitelman mukaisesti muuttamaan edellä mainitun osan esplanaadia hoidetuksi puistikoksi, johon laitettaisiin vuosittain uudet ruohokentät sekä kauniita kukkaisryhmiä ja koristekasveja sopiviin paikkoihin, suihkukaivo keskelle ja hankittaisiin ajan makua paremmin vastaavia puutarhahuonekaluja. Yksityiskohtaiseen suunnitelmaan sisältyi sen lisäksi m. m. kaksi pienehköä paviljonkia, joissa olisi sisäpuolella verhot ja jotka olisivat aiotut suljettuja seuroja varten, esplanaadin koilliskulmaan tuleva avonainen, pensaiden ympäröimä paviljonki, josta olisi näköala Eteläsatamaan, kolme 7 jalan korkuista kaasukandelaaberia, puita ja pensaskasveja, varsinkin jalkakäytävien reunaan, n. s. tourniquet'it esplanaadin sisäänkäytävien kohdalle y. m. Puistikon vartioinnista huolehtisi päivällä liveripukuinen järjestysmies ja yöllä yövartija, ja sekä suihkukaivo että kaikki paviljongit ja laitteet joutuisivat vuokratuuden päättyessä kaupungin omaisuudeksi. — Samaten kuin metsänhoitaja Wetterhoffin ravintoloitsija Kämpinkin tarjous koski kahdeksan vuoden aikaa. Hakija sitoutui tältä ajalta suoritamaan vuosivuokraa 7,000 markkaa ja sen lisäksi korkoa 10 %:n mukaan vuosittain sille pääomalle, joka kaupungin hänen laatimansa suunnitelman mukaisesti olisi uhrattava esplanaadin kaunistustöihin ja jonka hän oli arvioinut 13,880 markaksi, minkä ohessa hakija ottaisi laitteiden kunnossapitämisen toimekseen. Ellei kaupunki halunnut suorittaa kyseisiä töitä, hakija sitoutui tähän siten, että suihkukaivo ja esplanaadin eteläpään tulevat istutukset järjestettäisiin kuntoon ensimmäisen vuoden kuluessa ja loput hänen suunnitelmastaan toteutettaisiin seuraavana, mutta siinä tapauksessa vuokramaksu olisi alennettava 6,500 markkaan. — Suunnitelma käsitti paitsi mainittua suihkukaivoa altaineen ja veistoksineen m. m. musiikkipaviljongin, kolme kaasukandelaaberia, kaksi kivirauniota veistokuvineen sekä paljon kasveja, joista osa muodostaisi pieniä aitauksen luo sijoitettavia lehtimajoja; muuten esplanaadin eteläosa runsaasti koristeltaisiin puilla ja pensaille, m. m. suurehkolla havupuuryhmällä. — Ravintoloitsija Nymark viimein tarjoutui vuokraamaan puheena olevat ravintoloikeudet kymmeneksi vuodeksi 8,000 markan vuosivuokrasta sekä sitoutuen hakemukseen liitetyn suunnitelman mukaisesti suoritamaan esplanaadissa istutus- ja kaunistustöitä, minkä ohessa hän kuitenkin anoi saada ilmaiseksi ottaa multaa, hiekkaa ja savea kaupungin maalta ja viitenä ensimmäisenä vuonna myöskin vettä kaupungin vesijohdosta. Lisäksi ravintoloitsija Nymark anoi, että kaupunki suorittaisi 5,000 markkaa hänen suunnitelmaansa sisältyvän, Kööpenhaminassa asuvan neiti A. Forsmanin laatiman luonnoksen mukaisen monumentaalisen, 12 jalan korkuisen suihkukaivon kustannuksista, jotka, jos suihkukaivo valettiin rautaan, oli arvioitu 9,000—10,000 markaksi. Hakijan suunnitelma, jonka kustannusarvio päättyi 13,170 markkaan, käsitti edellä mainitun, esplanaadin keskelle tulevan suihkukaivon lisäksi kaksi pienempää, kummallekin puolelle Kappelia tulevaa suihkukaivoa, kolme pienehköä paviljonkia, kaksi n. s. puutarhapeiliä, kaksi kivirauniota veistoksineen, kaksi kaasukandelaaberia sekä runsaasti erilaisia kasveja. Siinä tapauksessa, että kaupunki suoritti ja kustansi kaunistustyöt, hakija

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 4.

ilmoitti suostuvansa maksamaan vuokraa 10,000 markkaa vuodessa. — Valiokunta oli katsonut välttämättömäksi, ennenkuin se antoi lausuntonsa eri tarjouksista, ottaa harkittavaksi, eikö ollut syytä muuttaa aikaisemmin voimassa olleita vuokraehtoja sekä luopua siihen asti tapana olleesta vuokraoikeuksien tarjoamisesta huutokaupalla. Läänin kuvernöörin vuonna 1864 antaman päätöksen mukaisesti sai esplanaadipaviljonkiin perustaa ainoastaan kahvilaliikkeen sellaisen elinkeinon harjoittamista varten, joka asetusten mukaan oli sallittu kaupungin sokerileipurille. Siitä huolimatta siellä harjoitettu liike valitettavasti yhä enemmän oli saanut monipuolisen ravintolaelämän leiman, joka oli saanut tuntuvan osan yleisöstä, varsinkin naispuolisesta, karttamaan tätä edullisesti sijaitsevaa, kesän aikaan miltei korvaamatonta virkistyspaikkaa. Tämän kymmenvuotisen tottuuden juurruttaman epäkohdan poistamisesta ei ollut takeita, jos toimitettiin huutokauppa tavallisessa järjestyksessä, vaikkakin määräystä liikkeen rajoittamisesta sokerileipurinliikkeeseen tällöin korostettiin. Jotta uudet tavat ja uusi henki pääsisivät vallitseviksi paikalla, näytti metsänhoitaja Wetterhoffin esittämä ajatus, että n. s. pienen esplanaadin lähimmän ympäristön tulisi saada uusi leima, olevan toteutettava ja siis tämä osa esplanaadia järjestettävä uudestaan Kappelin vuokralleannon yhteydessä. Julkisella huutokaupalla tapahtuva vuokralleanto ei ollut tämän tarkoituksiperän sopivin saavuttamistapa. Jos päämääränä oli yksinomaan suurimman mahdollisen tulon hankkiminen kaupunginkassalle, oli epäilemättä edullisinta luovuttaa Kappeli enimmän tarjoavalle ja sen jälkeen viisi tai kymmenen vuotta pitää silmät ja korvat suljettuina, sillä jos kaupunki luovuttaessaan vuokraoikeuden katsoi ainoastaan rahallista etuaan, ei myöskään voinut paheksua sitä, että vuokraaja kaikin tavoin valvoi omaa etuaan. Jos taas päämääränä pidettiin sitä, että samalla kuin kaupungille säilytettiin kohtuullinen tulo saatiin poistetuksi eräs epäkohta, ja veloitettiin vuokraaja suorittamaan määrättyjä istutus- y. m. järjestelyitä, oli vuokratarjoukset tutkittava monipuolisemmin ja muiltakin kannoilta katsoen kuin huutokaupparjouksia tarkastettaessa oli mahdollista. — Samalla kuin valiokunta siis oli katsonut velvollisuudekseen vastustaa puheena olevan oikeuden tarjoamista huutokaupalla, valiokunta oli koettanut ottaen huomioon edellä esitetyt näkökohdat valita tehdyistä tarjouksista kaupungille edullisimman ja tällöin päätynyt yksimielisesti kannattamaan metsänhoitaja Wetterhoffin tarjousta. Tosin se pelkästään rahalliselta kannalta oli kaupungille vähemmän edullinen, mutta valiokunta piti tärkeämpänä sitä seikkaa, että hakija Wetterhoff nimenomaan oli ilmoittanut tahtovansa muuttaa paikan tavallisesta ravintolasta varsinaiseksi virkistyspaikaksi, kun sen sijaan molemmat muut tarjoukset näyttivät olevan tehdyt edellyttäen, että vanhat epäkohdat jäisivät voimaan. Tähän tuli lisäksi, että vuokraoikeuden myöntäminen hakijoille Kämpille tai Nymarkille, joilla jo oli hallussaan eräät kaupungin tärkeimmistä ravintoloista, tavallaan veisi jonkinlaiseen yksinoikeusjärjestelmään ja jonkin verran ehkäisisi kaikissa elinkeinoissa tarpeellista kilpailua. Hakija Wetterhoffin laatima esplanaadin uudestaanjärjestelysuunnitelma sitäpaitsi osoitti hänen omaavan taipumuksia ja kykyä tällaisten laitteiden järjestämiseen, ja hänen saavuttamansa sivistysaste tuntui antavan melkoiset takeet paikalla harjoitetun liikkeen luonteen tarpeen vaatimasta muuttumisesta. Edellyttäen, että suunnitelma toteutettiin yhtä hyvin kuin se oli laadittu, syntyisi siis keskelle kaupunkia miellyttävä, kaikille yhtä viihtyisä oleskelupaikka, tavallaan Tukholman Strömparterreniin verrattava. — Valiokunta ehdotti, että kaupunginval

tuusto hyväksyisi metsänhoitaja Wetterhoffin tarjouksen hänen itsensä ehdottamin ehdoin lisäämällä niihin erinäisiä valiokunnan ehdottamia määräyksiä sekä antaisi rahatoimikamarille tehtäväksi tämän mukaisesti laatia hänen kanssaan vuokravälikirjan.

Ravintoloitsija Nymarkin ilmoitettua kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä lisäykseksi hakemukseensa, että hänen tarkoituksensa oli harjoittaa Kappelissa ainoastaan sellaista liikettä, joka oli sallittu sokerileipurille, vuokrakauden päätyttyä luovuttaa kaupungille kaikki paikalla olevat laitteet ja laitokset sekä siinä tapauksessa, ettei kaupunki myöntänyt avustusta hänen suunnittelemaansa suurta suihkukaivoa varten, rakentaa esplanaadiin vähemmän kustannuksia vaativa suihkukaivo, valtuusto lähetti¹⁾ asian valiokuntaan. Luopuen aikaisemmasta kannastaan valiokunta sen jälkeen ehdotti, että valtuusto joko hyväksyisi hakija Wetterhoffin tarjouksen, niinkuin valiokunta mietinnössään oli ehdottanut, tai myös hakija Nymarkin tarjouksen tämän ehdottamin ehdoin lisäämällä samat määräykset, joita valiokunta oli ehdottanut sen varalta, että hakija Wetterhoffin tarjous hyväksyttiin. Jälkimmäisessä tapauksessa olisi kaupungin suoritettava 5,000 markkaa paikalle pystytettävän monumentaalisen suihkukaivon kustannuksista heti kun sen yksityiskohtainen malli oli kaupungille esitetty ja kaupunki oli sen hyväksynyt, ja tuli suihkukaivon olla pystytetty ennen vuokrakauden kolmannen vuoden päättymistä, minkä ohessa kaupungille olisi pidätettävä oikeus rakennusajan kuluessa velvoittaa vuokraaja jonkin verran laajentamaan esplanaadin eteläosan ruohokenttiä.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuustolle esiteltiin samalla metsänhoitaja Wetterhoffin kirjelmä, jossa hän sitoutui korottamaan aikaisemmassa tarjouksessa lupaamaansa vuokramaksua 1,000 markkaa vuodessa. Valtuusto päätti²⁾ hyväksyen viimeksi mainitun korotetun tarjouksen luovuttaa Kappelin vuokraoikeuden kesäkuun 1 p:stä 1877 samaan päivään vuonna 1885 metsänhoitaja Wetterhoffille vuosivuokrasta, joka kolmelta ensimmäiseltä vuodelta olisi 6,000 markkaa ja viideltä jäljellä olevalta 8,000 markkaa, sekä muuten hakijan itsensä esittämin ja niiden lisäksi seuraavin, pääasiallisesti valiokunnan ehdottamin ehdoin, nimittäin:

että hakijan laatimaa suunnitelmaa siihen kuuluvine selityksineen kailta olennaisilta kohdilta oli noudatettava, mikäli ei erityisesti hankittu oikeutta sen muuttamiseen;

että ravintolaliikettä ei missään tapauksessa saanut ulottaa muuhun kuin kahvilaliikkeeseen;

että vuokrakauden ensimmäisenä vuonna rakennettiin suihkukaivo, molemmat pienet paviljongit ja kandelaaberit sekä saatiin kuntoon tärkeimmät istutukset sekä ennen toisen vuoden loppua toteutettiin muu osa suunnitelmasta, kaikki vuokraajan kustannuksella;

että kaupungin puutarhurin tuli valvoa, että istutusten ja rakennusten teettämisessä ja ylläpitämisessä noudatettiin mainittua suunnitelmaa ja siihen liittyvää selitystä;

että kaupungin tuli antaa laitteita varten tarvittava vesi ilmaiseksi, suihkukaivoon rahatoimikamarin määrääminä aikoina, jota vastoin vuokraaja kustantaisi putkien asettamisen;

että esplanaadissa kasvavia suurehkoja puita sai siirtää ainoastaan erityisellä luvalla;

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. marrask. 3 §. — ²⁾ S:n 20 p. maalisk. 1 §.

että liikkeen hoidossa oli noudatettava järjestystä ja säädyllisyyttä sekä että tarjoilu loppui klo 12 yöllä;

että jos ravintolaliike lakkasi tai keskeytyi, ennenkuin vuokrauksi oli loppuun kulunut, vuokraoikeus oli menetetty ja kaupungilla oikeus ilman muuta ottaa toinen vuokraaja;

ettei vuokraoikeutta ilman erityistä lupaa saanut luovuttaa eikä siirtää toiselle henkilölle;

että jos vuokraaja kuoli vuokrakauden kestäessä, kaupunginvaltuustolla oli oikeus määrätä, saivatko hänen oikeudenomistajansa ottaa vuokraoikeuden haltuunsa; sekä

että vuokraajalla, jos hän jostakin syystä menetti vuokraoikeutensa, ei ollut oikeutta korvauksen saamiseen laitteisiin uhraamistaan kustannuksista.

Sen ohessa kaupunginvaltuusto päätti, että metsänhoitaja Wetterhoffin neljäntoista päivän kuluessa ilmoituksen saamisesta valtuuston päätöksestä tuli tehdä rahatoimikamarin kanssa lopullinen sopimus Kappelin vuokraoikeudesta uhalla, että hänen muuten katsottaisiin menettäneen vuokraoikeutensa, ja oli valtuuston päätös saatettava sekä maistraatin että rahatoimikamarin tietoon.

Kaupunginvaltuuston päätöstä vastaan esitti vastalauseensa vt Malmgren, joka viitaten rahatoimikamarin ohjesäännön 12 §:ään oli sitä mieltä, että asia olisi ollut kamarin käsiteltävä ja ainoastaan siinä tapauksessa, etteivät sen jäsenet olleet yksimielisiä, esitettävä valtuustolle.

Myöhemmin maistraatti ilmoitti katsoneensa velvollisuudekseen puolestaan kieltäytyä panemasta toimeen kaupunginvaltuuston päätöstä ja esitti tämän kantansa tueksi m. m.:

että valtuusto oli oikeuttanut vuokraajan sellaisen suunnitelman mukaisesti, jota ei ollut esitetty maistraatille, rakennuttamaan esplanaadiin erinäisiä paviljonkeja tai rakennuksia, vaikkakaan asianmukainen viranomaisen ei ollut vahvistanut niiden piirustuksia eikä sinne vahvistetun rakennuskaavankaan mukaan ollut tarkoitus teettää uusia rakennuksia;

että valtuusto oli tehnyt päätöksen erinäisten esplanaadissa olevien käytävien ja istutusten muuttamisesta ilman että maistraatilla, jolle kaupungin puuistutusten valvonta kaupungin rakennusjärjestyksen mukaisesti kuului, edes oli ollut tilaisuutta lausua niistä mielipidettään;

että valtuusto näytti antaneen vuokraajalle luvan kahvilaliikkeen harjoittamiseen itse kahvilapaviljongin ulkopuolellakin määräämättä, että hänen tuli antaa siitä ilmoitus poliisikamariin, ja määrännyt tarjoilun lopettamisen, vaikka tämän asian päättäminen oli lääninhallituksen asia;

että vaikkakin vastaisessa kahvilaliikkeessä todennäköisesti anniskeltaisiin paloviinaa ja muita väkeviä juomia ja tähän oli hankittava erityinen lupa ja siitä läänin kuvernöörin määräyksen mukaisesti suoritettava veroa, valtuusto itse oli myöntänyt tämän kuvernöörin lopullisen harkinnan varassa olevan luvan tai jos tarkoitus oli, että vuokraajan tuli hankkia se itselleen, jättänyt tekemättä tätä koskevan päätöksen ja määräämättä, kenen tässä tapauksessa tuli suorittaa kyseinen vero; sekä

että valtuusto ottamatta huomioon edellä mainittua rahatoimikamarin ohjesäännön pykälää itse oli ottanut käsiteltäväkseen vuokratarjoukset ja tutkinut ne, joten kamari siis ei ollut saanut säädetyllä tavalla antaa vuokralle kyseistä oikeutta, vaan ainoastaan laatia sitä koskevan sopimuksen, mikä menettely aiheutti sekaannusta ja mielivaltaa.

Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ maistraatille lähetettävässä kirjelmässä huomauttaa m. m. seuraavista seikoista:

että, koska Kappelin vuokraoikeus päättyi kesäkuun 1 p:nä, maistraatti olisi ollut velvollinen huolehtimaan siitä, että hyvissä ajoin olisi ryhdytty toimenpiteisiin tämän oikeuden antamiseksi uudestaan vuokralle, mutta että, koska näin ei ollut tapahtunut ja eri henkilöt olivat valtuustolle ilmoittaneet haluavansa ottaa vuokralle mainitun oikeuden, valtuusto oli katsonut velvollisuudekseen puuttua asiaan, erittäinkin koska valtuusto oli katsonut sen tavan, jolla ravintolaliikettä Kappelissa oli harjoitettu, kaipaavan muutosta; koska tällainen uudistus oli edellyttänyt useiden uusien ehtojen ja määräysten vahvistamista, joiden määrääminen ei ollut rahatoimikamarin vallassa, valtuusto, joka kunnallisasetuksen 1 ja 4 §:n mukaisesti oli katsonut itsellään olevan siihen oikeuden, turhan ajanhukan välttämiseksi oli viipymättä ottanut asian harkittavakseen ja tehnyt sitä koskevan päätöksen;

että ne paviljongit ja muut rakennukset, joita vuokraajan ehdotuksen mukaan rakenneltaisiin esplanaadiin, pääasiallisesti tulivat olemaan siirrettäviä, kesän ajaksi tarkoitettuja säle- ja ristikkolaitteita, joiden rakentamiseksi piirustusten vahvistaminen tuskijn näytti olevan tarpeen, mutta että vuokraajan, jos sitä vaadittiin, tietenkin täytyi noudattaa voimassa olevia määräyksiä;

että mainittujen rakennusten samoin kuin käytävien ja istutusten muutosten laatu kävi ilmi niistä asemapiirroksista ja niiden selityksistä, jotka metsänhoitaja Wetterhoff oli antanut valtuustolle ja jotka, koska niitä oli olemassa ainoastaan yksi kappale, sopimuksen laatimista varten oli lähetetty rahatoimikamariin, mistä maistraatti tarpeen vaatiessa kenties suvaitsi pyytää ne itselleen;

että valtuuston päätös sulkemisajasta ei merkinnyt mitään puuttumista kuvernöörin oikeuteen, siinä kun ainoastaan oli määrätty, ettei kahvilaa saanut pitää avoinna kauemmin kuin klo 12:een yöllä ja vuokraaja siinä tapauksessa, että kuvernööri määräsi aikaisemman sulkemisajan, tietenkin oli velvollinen alistumaan siihen; sekä

ettei valtuusto katsonut paloviinan ja muiden väkijuomain anniskelu-oikeuden sisältyvän kahvilaliikkeen harjoittamisoikeuteen, minkä vuoksi vuokraajan, jos hän halusi niitä anniskella, tuli laillisessa järjestyksessä hankkia siihen lupa ja sen johdosta myöskin suorittaa tällaisia tapauksia varten mahdollisesti vahvistettava vero.

Edellä esitetyistä syistä ja katsoen asian kiireellisyyteen kaupunginvaltuusto päätti anoa, että maistraatti joko antaisi rahatoimikamarille määräyksen tehdä kaupungin puolesta metsänhoitaja Wetterhoffin kanssa kyseistä vuokraoikeutta koskevan sopimuksen tai myöskin, jos maistraatti oli sitä mieltä, että sen edelleen oli kieltäydyttävä antamasta virka-apuaan valtuuston päätöksen täytäntöönpanemiseen, ilmoittaisi tämän valtuustolle. Samalla valtuusto antoi valmisteluvaliokunnalle, joka oikeutettiin lisäjäsenikseen valitsemaan mahdollisesti haluamansa henkilöt, tehtäväksi siinä tapauksessa, että maistraatti pysyi kielteisellä kannallaan, valtuustoa sen enempää kuulematta koettaa anoa kuvernööriltä muutosta maistraatin päätökseen.

Koska kaupunginvaltuusto kirjelmässään osin oli tarkemmin määritellyt ja selittänyt ne vuokraehdot, jotka olivat aiheuttaneet maistraatin aikaisem-

¹⁾ Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 22 §.

man kannan, osin taas antanut maistraatille tilaisuuden tutustua esplanaadin suunniteltuihin muutostöihin, maistraatti siitä huolimatta, että vuokraoikeuden myöntäminen ei ollut tapahtunut rahatoimikamarin ohjesäännön 12 §:n määräämällä tavalla, katsoi voivansa kehoittaa rahatoimikamaria panemaan valtuuston päätöksen toimeen. Tällöin oli kuitenkin valtuuston vuokraoikeuden myöntämiseen liittämiin ehtoihin lisättävä seuraavat:

että vuokraaja laillisessa järjestyksessä hankki itselleen luvan asema-piirroksiinsa merkittyjen paviljonkien ja lisärakennusten teettämiseen ennen niiden rakennuttamista sekä paloviinan ja muiden väkijuomain anniskelemiseen, ennenkuin hän siihen ryhtyi, ja sitoutui suorittamaan valtiolle anniskelusta määrättävän veron;

että vuokraaja noudatti niitä määräyksiä, jotka kuvernööri mahdollisesti antoi sekä ravintolapaviljongissa harjoitettavassa kahvilaliikkeessä noudatettavan järjestyksen että sen ajan suhteen, jolloin paviljonki oli suljettava vierailta ja tarjoilu lopetettava; sekä

ettei vuokraajalla ollut oikeutta kanteen nostamiseen kaupunkia vastaan, jos jotakin ehdotetuista paviljongeista tai rakennuksista ei saanut teettää tai anniskelulupaa ei myönnetty tai jos kahvilahuoneiston sulkemisesta ja tarjoilun lopettamisesta määrättiin toisin kuin valtuusto oli siitä päättänyt.

Samalla maistraatti torjui kaupunginvaltuuston huomautuksen, että olisi ollut maistraatin asia ryhtyä toimenpiteisiin Kappelin antamiseksi uudestaan vuokralle. Sen sijaan että valtuusto ohjesäännön mukaisesti olisi antanut metsänhoitaja Wetterhoffin anomuksen rahatoimikamarille, valtuusto oli lähettänyt sen valiokuntaan, johon myöhemmin oli lähetetty myöskin ravintoloitsijain Kämpin ja Nymarkin tarjoukset, siten selvästi osoittaen aikovansa itse kamaria kuulematta lopullisesti ratkaista asian.

Maistraatin kirjelmä ei antanut¹⁾ kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Erään Ullanlinnanvuorten alueen luovuttaminen. Ajokalutehtailija A. W. Winqvistin maistraatille esittämän anomuksen, että eräs hänen Vuorimiehenkadun varrella olevan tonttinsa pohjoispuolella oleva kaupungin omistama käyttämätön alue luovutettaisiin hänelle, kunnes Ullanlinnanvuorten suunniteltuihin istutustöihin ryhdyttiin, kaupunginvaltuusto lähetettyään²⁾ sen rahatoimikamariin ja saatuaan siltä epäävän lausunnon hylkäsi³⁾.

N. s. Åhmanin uudistalon alueen järjestely ja sen halki juoksevan laskuojan puhdistaminen. Huvilan n:o 10, n. s. Åhmanin uudistalon, vuokraajan G. J. Nordvikin anomuksen, että kaksi rautatiehallituksen kaupungille takaisin luovuttamaa lähän uudistaloon rajoittuvaa maakaistaletta yhdistettäisiin siihen sekä että Huopalahden järvestä lähtevä, uudistalon maiden halki juokseva laskuoja puhdistettaisiin kaupungin kustannuksella, kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli lähettänyt⁴⁾ valiokuntaan, joka oli asetettu⁵⁾ käsittelemään kysymystä tien rakentamisesta Kumtähden säterin maalla oleviin huviloihin. Tähän valiokuntaan oli samana vuonna lähetetty⁴⁾ myöskin Fredriksperin alueen vuokraajan, pankinkassanhoitaja K. F. Winqvistin esittämä anomus joka koski edellä mainitun laskuojan puhdistamista. — Valiokunnan vuonna 1877 antaman lausunnon mukaisesti, joka kaikilta osiltaan hyväksyttiin, valtuusto päätti⁶⁾, että rautatiehallituksen takaisin luovuttaman maan nautintaoikeus ehdoin, että siitä tarpeen vaatiessa luovuttiin, annet-

1) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 8 §. — 2) S:n 23 p. tammik. 11 §. — 3) S:n 29 p. toukok. 13 §. — 4) Ks. s. 134. — 5) S:n s. 133. — 6) Valt. pöytäk. 20 p. syysk. 23 §.

taisiin n. s. Åhmanin uudistalolle korottamatta vuokramaksua silloisen halijan vuokra-aikana, joka päättyi vuoden 1878 lopussa. Sen ohessa rahatoimikamaria kehoitettiin anomaan rautatiehallitukselta asianmukaista lupaa siihen, että maan sai laillisessa järjestyksessä lohkaista kaupungille ja pyykittää, sekä sen jälkeen maanmittarin määräämistä käymään ja pyykittämään rautateiden alueen ja hallituksen luovuttaman alueen väliset rajat. Huopalahden järvestä laskevan ojan puhdistamisesta valtuusto päätti, että se mikäli mahdollista tehtäisiin jo syksyllä 1877 ja laskuoja samalla laajennettaisiin v. t. kaupungininsinöörin laatiman ehdotuksen mukaisesti. Tätä työtä varten valtuusto myönsi 1,496:40 markan määrärahan, josta pankinkassanhoitaja Winqvist kuitenkin työn suorittamisen jälkeen valiokunnalle antamansa sitoumuksen mukaisesti korvauti 500 markkaa.

Tonttien vuokralleanlo. Kauppias K. F. Nymanin ja kauppaakirjanpitäjä C. F. Blomqvistin tekemät anomukset, jotka kumpikin koskivat korttelissa n:o 156 Uikussa Ruoholahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 1 vuokraoikeuden lunastamista, kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli jättänyt ratkaisematta¹⁾, kunnes lopullinen päätös oli tehty niiden rakennusten sijoittamisesta, jotka valtuusto aikoi teettää kuumesairaalan tarpeisiin, koska tämä tontti mahdollisesti soveltui kyseisten sairaalarakennusten paikaksi. Samasta syystä oli myöskin samassa korttelissa olevan Eerikinkadun tontin n:o 28 vuokraoikeuden tarjoaminen huutokaupalla peruutettu ja kirvesmies J. Kosken esittämä anomus saada lunastaa niimikään samassa korttelissa sijaitsevan Eerikinkadun tontin n:o 24 vuokraoikeus lähetetty²⁾ valtuuston aikaisemmin sairaalakysymystä valmistelemaan asettamaan valiokuntaan³⁾. — Valtuuston lopullisesti päätettyä³⁾ sijoittaa kuumesairaalan toiseen paikkaan mainittu valiokunta ehdotti⁴⁾, että rahatoimikamaria kehoitettaisiin ohjesääntönsä määräysten mukaisesti myymään edellä mainitut kolme tonttia sekä että tämä päätös saatettaisiin maistraatin tietoon ja sitä kehoitettaisiin ensi tilassa antamaan siitä tieto hakijoille, jotta he voisivat esittää anomuksensa kamarille. — Valtuusto hyväksyi⁵⁾ valiokunnan ehdotukset.

Tontin vuokralleanloa koskeva päätös. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antamassaan lausunnossa ehdottanut evältäväksi¹⁾ kauppalaiivankapteeni F. von Schantzin senaatille esittämän anomuksen, joka koski Antreankadun vuokratonttien n:ot 31 ja 33 vuokraoikeuden lunastamista. Myöhemmin ilmoitettiin⁶⁾ senaatin evänneen anomuksen.

Vuokraoikeuden pidennys. Kauppias G. Barkoffin vuonna 1876 tekemä anomus, että erinäisten hänelle vuokrattujen n. s. Junkkarikoulun viljelysten alueella ja vieressä Kampinmalmilla sijaitsevien alueiden vuokra-aikaa pidennettäisiin, oli samana vuonna lähetetty⁷⁾ valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asettu¹⁾ käsittelemään kysymystä eräiden huvilatilain käytöstä. Tämän valiokunnan vuonna 1877 antamassaan lausunnossa esittämän ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto epäsi anomuksen⁸⁾. Myöskin hakijan myöhemmin esittämän anomuksen, että hänelle vuokramaksua korottamalla myönnettäisiin kyseisten alueiden pidennetty vuokraoikeus, valtuusto epäsi⁹⁾.

Kauppias Barkoffin tämän johdosta valitettua läänin kuvernöörille kaupunginvaltuuston viimeksi mainitusta päätöksestä kuvernööri pyysi

¹⁾ Ks. s. 111. — ²⁾ S:n s. 93. — ³⁾ S:n s. 217. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 1 §. — ⁶⁾ S:n 27 p. maalisk. 4 §. — ⁷⁾ Ks. s. 115. —

⁸⁾ Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 7 §. — ⁹⁾ S:n 27 p. maalisk. 1 §.

valtuustolta asian selitystä, ja valtuusto päätti¹⁾ selityksessään lausua, ettei valitus ansainnut huomiota.

Kuvernöörin asiasta antama päätös ei saapunut valtuustolle vuoden varrella.

Vuokraoikeuden siirto. Tehdasliike Osberg & Bade, jolla oli vuokralla hallussaan eräs huvilaan n:o 1 Södernäsiin kuuluva maa-alue, oli anonut rahatoimikamarilta lupaa saada kaupunkia kuulematta luovuttaa toiselle henkilölle kyseisen alueen hallintaoikeuden. Alistaen asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi kamari samalla puolsi hakijan anomusta ehdoin, että hakija antoi vuokraehtojen täyttämistä pätevän takauksen, joka olisi voimassa siinäkin tapauksessa, että hallintaoikeuden siirto oli tapahtunut; että takauksen joutuessa uudistettavaksi silloinen haltija oli velvollinen antamaan uuden takauksen, sekä että sen henkilön, jolle hallintaoikeus oli siirtynyt, tuli viipymättä antaa siitä tieto rahatoimikamarille. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyläten kamarin ehdottamat ehdot päätti²⁾ myöntyä anomukseen.

Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon nojalla kaupunginvaltuusto myöntyi³⁾ kauppias G. R. Silfverbladin anomukseen, että hänet oikeutettaisiin kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttamaan kaupungin omistamaan Harjun huvilaan kuuluvan ja hänelle vuokratun 2,18 tynnyrinalan laajuisen maa-alueen hallintaoikeus.

Kauppias C. Lenngren anoi⁴⁾ samaa oikeutta vuokraamansa, kaupungin omistaman Ullanlinnanvuorella sijaitsevan Kvarnbacken-nimisen huvilantontin n:o 80 suhteen. Rahatoimikamarin antamassaan lausunnossa puolestaan ehdotettua tämän anomuksen evättäväksi kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ myöntyä siihen, jolloin kuitenkin hakijalle oli ilmoitettava, että kaupunki viidenkymmenen vuoden kuluttua maaliskuun 2 p:stä 1836, jolloin mainitun tontin vuokra- ja hallintaoikeus oli myönnetty määräämättömäksi ajaksi, saattoi käyttää hyväkseen oikeuttaan tontin vuokra- ja hallintaoikeuden peruuttamiseen.

Rahatoimikamarin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto oikeutti⁶⁾ huvilan n:o 66 Tunturilaakson vuokraajan J. Tallgrénin jäljelläolevaksi vuokra-ajaksi kaupunkia kuulematta luovuttamaan mainitun huvilan hallintaoikeuden toiselle henkilölle.

Tehtailija W. Andsténin anomuksen, että hänelle myönnettäisiin sama oikeus hänelle vuokratun kaupungin omistaman Wilhelmsbergin huvilan suhteen kaupunginvaltuusto lähetti⁷⁾ rahatoimikamariin, jonka lausunto ei kertomusvuoden kuluessa saapunut valtuustolle.

Vuokramaksun alennus. Kauppias W. Scharin, jolla oli vuokralla hallussaan kaupungin omistama Mustikkamaa-niminen saari, oli rahatoimikamarille valittanut, että saarelle hänen suostumuksettaan oli asetettu 36 rautarengasta Södernäsin lastauspaikalla käyvien alusten kiinnittämistä varten, sekä että merimiehet, jotka alusten viipyessä saaren rannassa tulivat maihin, usein siellä tekivät vahinkoa istutuksille ja härtsivät saarella olevien huvilain asukkaita. Tämän johdosta kauppias Scharin samalla oli anonut toimenpidettä kiinnitysrenkaiden poistamiseksi tai myös siinä tapauksessa, että ne kuitenkin jätettiin paikoilleen, 200 markan vuotuista korvausta. Toimitettuaan paikalla katselmukseen ja pitäen Södernäsin lastauspaikalla vallit-

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 9 §. — ²⁾ S:n 27 p. helmik. 12 §. — ³⁾ S:n 22 p. kesäk. 3 §. — ⁴⁾ S:n 14 p. elok. 11 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. syysk. 1 §. — ⁶⁾ S:n 24 p. lokak. 13 §. —

⁷⁾ S:n 28 p. marrask. 8 §.

sevan tilanahtauden vuoksi kiinnitysrenkaiden säilyttäenistä Mustikkamaalla ehdottomasti välttämättömänä kamari ehdotti, että hakijalle myönnettäisiin hänen vaatimansa 200 markan vuotuinen korvaus sekä että tämä määrä vähennettäisiin hänen vuokramaksustaan, joka siten alenisi 840 markasta 640 markkaan vuodessa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ kamarin ehdotuksen.

3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaista rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Uuden tulli- ja pakkahuoneen rakentamista koskeva selitys. Tullinylijohdokunta oli senaatille lähettämässään kirjelmässä uudistanut aikaisemmin tekemänsä anomuksen, että kaupungin viranomaiset velvoitettaisiin viipymättä ryhtymään tilavan ja paikkakunnan lähiaikain tarvetta vastaavan uuden pakkahuoneen rakentamiseen ja sisustamiseen. Tämän johdosta ja kaupunginvaltuuston vuonna 1875 anottua ja saatua²⁾ senaatilta luvan olla ryhtymättä asian johdosta enempiin toimenpiteihin, kunnes valtuusto oli ehtinyt venäläiseltä muonituslaitokselta tähän tarkoitukseen saada kaupungille hankituksi kortteliin n:o 54 Länt. rantakadun varrelle rakennetun muonamakasiinin, senaatin siviilitoimituskunta läänin kuvernöörin välityksellä tiedusteli valtuustolta, miten pitkälle mainittu lunastuskysymys oli edistynyt ja oliko sen lopullinen ratkaisu piakkoin odotettavissa.

Kuvernöörille antamassaan selityksessä kaupunginvaltuusto päätti³⁾ huomauttaa, että valtuusto jo vuonna 1875 oli kehoittanut⁴⁾ maistraattia saattamaan neuvottelut, joihin asian johdosta oli ryhdytty Suomen sotilaspiirin piiri-insinöörihallituksen kanssa, päätökseen sellaisella pohjalla, että kaupunki mainitussa korttelissa olevan, tulli- ja pakkahuoneeksi sisustettavaksi aiotun makasiinin korvaukseksi rakennuttaisi ja valmiissa kunnossa luovuttaisi Venäjän valtiolle Siltavuorenrantaan rakennettavan uuden makasiinin. Insinöörihallitus oli tällöin ilmoittanut pääkohdittain hyväksyvänsä valtuuston tarjouksen, mutta oli eräiden makasiinin sijoitusta y. m. koskevien yksityiskohtain suhteen esittänyt joitakin toivomuksia. Tämän johdosta valtuusto vuonna 1876 oli päättänyt⁵⁾ kaikin puolin hyväksyä hallituksen vaatimukset, mistä maistraatille oli annettu tieto, jotta se voisi päättää neuvottelut, mutta sen koommin valtuusto ei ollut saanut mitään tietoa asiasta. Päättäen lähettää tämän selityksen kuvernöörille valtuusto antoi valmisteluvaliokunnalle tehtäväksi³⁾ ehdottaa, mihin toimenpiteisiin valtuuston taholta olisi ryhdyttävä puheena olevan makasiinirakennuksen lunastamista koskevien neuvottelujen jouduttamiseksi.

Myöhemmin saapui kuvernööriltä maistraatin välityksellä ilmoitus, että kenraaliadjutantti Todtleben oli antanut suostumuksensa muonamakasiinin vaihtamiseen uuteen, kaupungin rakennuttamaan makasiiniin, johon mahtuisi 25,000 kulia jauhoja, sekä määrännyt, että insinöörihallituksen tuli laillisessa järjestyksessä esittää asia lopullisesti ratkaistavaksi, minkä määräyksen mainittu hallitus oli ilmoittanut piakkoin panevansa täytäntöön. Tämän tie-

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 14 §. — ²⁾ Ks. s. 38—39. — ³⁾ Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 11 §. — ⁴⁾ Ks. s. 41. — ⁵⁾ S:n s. 122.